

**Zgłaszane przez Gminę Miasto Rzeszów projekty do konkursu
„TOP INWESTYCJE KOMUNALNE POLSKI WSCHODNIEJ”:**

Projekt „Budowa systemu integrującego transport publiczny Miasta Rzeszowa i okolic”

Okres rzeczowej realizacji 9.11.2011 - 30.06.2015

1. Skala inwestycji w odniesieniu do budżetu i możliwości finansowych samorządu.

Projekt „Budowa systemu integrującego transport publiczny Miasta Rzeszowa i okolic”

realizowany był przy współfinansowaniu Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Priorytet 3. Wojewódzkie ośrodki wzrostu, Działanie 3.1. Systemy miejskiego transportu zbiorowego). Unikatowy i zarazem złożony zakres Projektu koncentrował się w trzech obszarach działania, tzw. filarach Projektu:

- a) **Przebudowa i rozbudowa lokalnego układu komunikacyjnego** - w ramach której rozbudowano prawie 9 kilometrów głównych arterii drogowych miasta, zmodernizowano 11 skrzyżowań, 7 przystanków i dwie pętle autobusowe, wydzielono bus-pasy (na ulicach o łącznej dł. 6 km).
- b) **Zakup nowoczesnego taboru autobusowego** - w ramach którego dostarczono 80 nowoczesnych i komfortowych autobusów miejskich, spełniających surowe normy środowiskowe (EEV), w tym 30 zasilanych ekologicznym paliwem - sprężonym gazem ziemnym (CNG). Tak zasilane pojazdy stanowią teraz ponad 40% całego taboru obsługującego komunikację miejską Rzeszowa.
- c) **Zaprojektowanie i wdrożenie Rzeszowskiego Inteligentnego Systemu Transportowego** - będącego najbardziej innowacyjnym i rozwojowym elementem Projektu, w ramach którego wdrożono wykorzystujące do komunikacji dedykowaną łączność radiową:
 - System Zarządzania Transportem Publicznym (SZTPf) umożliwiający zarządzanie flotą autobusów, w tym kontrolę standardów jakości usług oraz identyfikację i lokalizację pojazdów,
 - System Dynamicznej Informacji Pasażerskiej (E-infop) współpracujący z przystankowymi (73 lokalizacje) i autobusowymi (150 autobusów) tablicami informacji pasażerskiej, a także biletomatami, w ramach którego pasażerowie na bieżąco będą informowani o rzeczywistym czasie przyjazdu autobusów oraz będą mogli zaplanować swoją podróż,
 - System Biletu Elektronicznego Komunikacji Miejskiej (E-bilet), wprowadzający nowe metody zakupu biletu poprzez biletomaty stacjonarne (29 szt.) i mobilne (80 szt.), umieszczone odpowiednio na przystankach i nowych autobusach. Zapłata za przejazd możliwa będzie z wykorzystaniem kart zbliżeniowych, zarówno bankowych jak i Rzeszowskiej Karty Miejskiej, która będzie również nośnikiem biletu elektronicznego,
 - System Obszarowego Sterowania Ruchem Drogowym (SOSRD) wspomagający zarządzanie ruchem na obszarze całego miasta z priorytetem dla zbiorowej komunikacji publicznej, poprzez dynamiczną optymalizację sterowania ruchem (53 skrzyżowania) w zależności od jego natężenia oraz informowaniem kierowców o utrudnieniach, natężeniu ruchu i sytuacji meteorologicznej za pomocą 17 tablic zmiennej treści.

Przedmiotowy Projekt jest największym przedsięwzięciem zrealizowanym przez Gminę Miasto Rzeszów. Ze względu na skomplikowany i złożony charakter oraz skalę przedsięwzięcia, realizacja jego prowadzona była przez cztery jednostki realizujące (będące jednostkami organizacyjnymi Gminy Miasto Rzeszów): Urząd Miasta Rzeszowa, Zarząd Transportu Miejskiego w Rzeszowie, Miejski Zarząd Dróg w Rzeszowie, Biuro Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa.

Wartość projektu zgodnie z umową o dofinansowanie (z 2012r.) była tylko o ok. 25% mniejsza od budżetu Gminy Miasto Rzeszów na rok 2007 (rok w którym rozpoczęto przygotowanie projektu).

2. Walory estetyczne.

Celem ujednolicenia oznakowania, poprawy estetyki a także budowy pozytywnego i nowoczesnego wizerunku komunikacji miejskiej, w ramach projektu Gmina Miasto Rzeszów zleciła opracowanie dokumentu pn.: *Systemu Identyfikacji Wizualnej Komunikacji Miejskiej w Rzeszowie*. Stanowi on zbiór zasad określających m.in. symbolikę i kolorystykę komunikacji miejskiej, których stosowanie pozwala na

wyróżnienia komunikacji miejskiej w natłoku informacji. Na podstawie wytycznych w nim zawartych, wykonawcy robót jak i dostawcy urządzeń zobowiązani byli zastosować oznakowanie zgodne z ww. dokumentem. Stąd też infrastruktura drogowa, nowy tabor autobusowy, oraz wszelkie urządzenia związane z transportem publicznym oznakowane są w sposób spójny, jednoznacznie identyfikujący je z komunikacją miejską w Rzeszowie.

W ramach wszystkich kontraktów, Zamawiający wymagał aby używane materiały były jak najwyższej jakości. Każdorazowo przedstawiciele Gminy Miasto Rzeszów sprawujący nadzór inwestorski kontrolowali estetykę i jakość wykonanych robót.

3. Funkcjonalność.

Rzeszów, stolica Podkarpacia jest największym ośrodkiem wzrostu w regionie i ma znaczny zasięg oddziaływania społeczno-gospodarczego. Od kilkunastu lat zauważalny jest gwałtowny rozwój miasta wynikający z migracji ludności i wzmożonej mobilności społeczeństwa. Znajduje to odzwierciedlenie w poszerzeniu granic administracyjnych miasta, ale przede wszystkim obszaru aglomeracyjnego faktycznie funkcjonującego jako jeden organizm miejski. Głównym środkiem zbiorowego transportu publicznego na terenie Rzeszowa i w miejscowościach ościennych jest autobus, a istotą problemów obecnego systemu transportowego jest jego uzależnienie od warunków sprawnego poruszania się w ramach istniejących rozwiązań infrastrukturalnych, w tym od tworzących się zatorów i zakłóceń w ruchu oraz przyjętych rozwiązań parkingowych. Do niedawna skutkowało to:

- malejącą liczbą osób korzystających ze zbiorowej komunikacji publicznej,
- rosnącym zatłoczeniem centrum miasta,
- niekorzystnym oddziaływaniem na stan środowiska naturalnego poprzez zwiększenie emisji spalin, poziomu hałasu oraz drgań

i związane było z:

- brakiem rozwiązań infrastrukturalnych preferujących transport publiczny,
- niezadawalającym stanem technicznym taboru,
- brakiem efektywnej informacji pasażerskiej i systemu zarządzania transportem publicznym,
- brakiem możliwości dynamicznego oddziaływania na rozkład ruchu i dynamicznej informacji o nim.

Wychodząc naprzeciw zdefiniowanym problemom władze Rzeszowa podjęły decyzję o przygotowaniu i realizacji projektu pn. „Budowa systemu integrującego transport publiczny Miasta Rzeszowa i okolic”, którego celem jest poprawa funkcjonalności transportu miejskiego poprzez poprawę dostępu do centralnych obszarów miasta i zapewnienie efektywnego transportu wewnątrz Rzeszowa. **Realizacja Projektu pozwoliła na zwiększenie punktualności i bezpieczeństwa funkcjonowania publicznej komunikacji zbiorowej oraz znaczną poprawę komfortu korzystania z jej usług. Długofalowym oddziaływaniem projektu będzie zwiększenie potencjału rozwojowego i atrakcyjności aglomeracji rzeszowskiej oraz wzrost mobilności mieszkańców.**

4. Innowacyjność

Przedmiotowe przedsięwzięcie należy uznać za innowacyjne pod względem kompleksowości i nowoczesności rozwiązania problemów transportu publicznego w ramach jednego przedsięwzięcia, a także jego skali (obszar całego miasta). Dodatkowo w przypadku Rzeszowa, szereg rozwiązań projektowych z zakresu ITS do tej pory nie był stosowany w mieście. W ramach wdrożonego Rzeszowskiego Inteligentnego Systemu Transportowego (RIST), integrującego działanie 4 systemów (SOSRD, SZTP, E-info, E-bilet), wykorzystano najnowocześniejsze, obecnie dostępne technologie ITS, w tym w zakresie łączności bezprzewodowej, bo właśnie drogą radiową komunikują się ze sobą poszczególne elementy (stacjonarne i mobilne) systemów.

Za pośrednictwem elektronicznych urządzeń stacjonarnych i mobilnych, poprzez dedykowaną stronę internetową zostały udostępnione informacje na temat bieżących warunków ruchu drogowego i funkcjonowania komunikacji miejskiej, w tym możliwość planowania i śledzenia przebiegu podróży oraz zarządzania e-biletem.

Projekt jest skalowalny i otwarty technologicznie (otwarte protokoły i interfejsy). Obecnie, w oparciu o realizację projektów komplementarnych trwa jego rozbudowa (wprowadzenie strefy płatnego parkowania, wdrożenie systemu dynamicznego ważenia pojazdów). Zebrane podczas realizacji projektu doświadczenia mogą być przeniesione na realizację innych komplementarnych przedsięwzięć. Rozbudowa rozwiązań ITS i innych systemów realizujących ideę Smart/Intelligent City jest planowana na lata 2015-2020.

5. Współpraca z lokalną społecznością na etapie projektowania inwestycji.

Koncepcja projektowa poddawana była konsultacjom społecznym. Wszyscy zainteresowani mieszkańcy mieli możliwość zapoznać się z charakterem jak też skalą realizowanych robót oraz zgłaszać swoje spostrzeżenia.

6. Montaż finansowy.

„Budowa systemu integrującego transport publiczny Miasta Rzeszowa i okolic” współfinansowana była z PO RPW 2007-2013. Zgodnie z Aneks nr 2 umowy o dofinansowanie montaż finansowy przedstawia się następująco:

Wartość projektu: 333 110 068,93 PLN

Kwota dofinansowania z UE: 250 555 783,35 PLN (maksymalnie 85% wydatków kwalifikowalnych)

Wkład własny: 82 554 285,58 PLN

7. Aktywne gospodarowanie majątkiem.

Ze względu na zakres projektu powstała infrastruktura jak i ruchome składniki majątkowe zarządzane są poprzez jednostki organizacyjne Gminy Miasto Rzeszów, które na etapie wdrożenia były jednostkami realizującymi projekt. I tak zgodnie z kompetencjami:

- Miejski Zarząd Dróg w Rzeszowie odpowiada za nadzór i bieżące utrzymanie przebudowanych arterii komunikacyjnych oraz funkcjonowanie Systemu Obszarowego Sterowania Ruchem Drogowym;
- Zarząd Transportu Miejskiego w Rzeszowie odpowiada za organizację przewozów podróźnych (w tym dzierżawę autobusów przewoźnikowi - obecnie MPK Rzeszów) oraz zapewnienie funkcjonowania systemów Zarządzania Transportem Publicznym (SZTP), Dynamicznej Informacji Pasażerskiej (E-info) oraz Biletu Elektronicznego Komunikacji Miejskiej (E-bilet). Ponadto dzierżawca autobusów (MPK Rzeszów) odpowiada za bieżące utrzymanie oraz eksploatację dzierżawionego taboru;
- Urząd Miasta Rzeszowa - Biuro Obsługi Informatycznej i Telekomunikacyjnej odpowiada za zapewnienie radiowej łączności ramach Rzeszowskiego Inteligentnego Systemu Transportowego.

Większość zakresu zrealizowanego projektu służy do realizacji zadań własnych samorządu, koszty jego utrzymania ponosi Gmina Miasto Rzeszów. Jedynie w zakresie organizacji przewozów, jego zarządca (ZTM w Rzeszowie) pobiera opłaty od podróźnych za przejazdy autobusami komunikacji miejskiej. Siatka połączeń dostosowywana jest w sposób zapewniający optymalizację dochodów przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów.